

761

13-14-15-16-17

12

61-Rød

MERRY FILM
PRODUKTION

SORTE SHARA

KINOSKOP

HISTORIEN OM MS 1

EUROPA
FILM A/S
præsenterer

SORTE SHARA

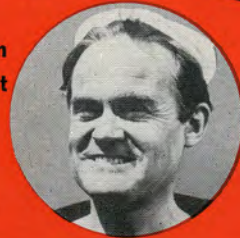
(Historien om M.S. 1)

MERRY FILM
produktion
Instruktion:
SVEN METHLING
Producent:
HENRIK SANDBERG

- den første danske storfilm
optaget i det brede format

KINOSKOP

Personerne:

Chefen ..... Ebbe Langberg
Tom ..... Ove Sprogø
Kokken ..... Søren Elung Jensen
Bøder ..... Carl Ottosen
Skæg ..... Henning Palner
Peter ..... Bent Thalmy

Næstkommanderende .. Ole Wisborg
Neptun ..... Jørgen Buckhøj
Henriksen ..... Jørgen Krogh
Gustaf ..... Ole Ishøy
Ole ..... Christoffer Bro
Merete ..... Hanne Borchsenius
Chefens kone .... Malene Schwartz

Endvidere medvirker: Anna Hagen . Else Jarlbak . Tove Maës . Peter Kitter
Hans Henrik Krause . Henry Lohman . Miskow Makwarth . Ole Monty
Poul Müller . Christen Møller . Jan Prieskorn Schmidt . Gunnar Strøm-
vad . Alex Suhr . Anker Taasti.

Filmen er optaget de steder, hvor de virkelige begivenheder fandt sted.

Manuskript: HANS HANSEN

Musik: Ib Glindemann. Foto: Henning Bendtsen, DFF. Melodien »Sorte Sara«:
Peer Frost og Victor Skaarup. Maritim rådgiver: Kommandørkaptajn Jørgen
Hviid. Kamera: Per Stærh, Fini Erborg. Lyd: Leon Seibæk. Make-up: Else
Hennings. Script-girl: Ditte Restorff. Regi: Palle Schnedler-Sørensen. Kopi:
Johan Ankerstjerne A/S

Vi takker for uvurderlig bistand fra den kgl. danske marine.

Produktionsleder: JESPER GOTTSCHALCH

FORORD

af

Vice-Admiral A. H. VEDEL

Chef for den danske Flaade i 1943

Allerede i 1942 var der under Krigen udgivet fortrolige Forholdsordrer til Cheferne for de danske Orlogsskibe om, hvordan der skulle handles i Tilfælde af tyske Angreb eller Overfald.

Da det paa Forhaand ikke var muligt at overse, hvorledes Situationerne ville forme sig, indeholdt denne Ordre tre Alternativer:

1. Kamp.
2. Sænkning af Skibene.
3. Afgang til svensk Havn.

Intet Orlogsskib maatte uskadt falde i tyske Hænder.

Som Begivenhederne den 29. August 1943 udviklede sig, blev alle tre Fremgangsmaader bragt til Anvendelse. Enkelte Skibe havde Mulighed for en kort Kamp mod Overmagten, de fleste blev sænkede af deres Besætninger, og nogle naaede svensk Havn.

Det er om et af disse sidste Skibe, denne Film handler:

Ministrygeren »MS 1« under Kommando af nuværende Kommandørkaptajn U. H. Gad.

Under Begivenhedernes Udvikling fik den Navnet »SORTE SHARA«. Det lykkedes med »Krigslist«, Dygtighed og Dristighed uskadt at naa svensk Havn.

Filmen giver et i Hovedtrækkene autentisk Billede af Begivenhederne, spændende og realistisk.

Det er en Enkelthed af, hvad der skete den 29. August, og en Enkelthed, der foruden sit konkrete Indhold giver et godt Indtryk af de Stemninger og den Vilje til Handling, der saa mange Steder baade inden- og udenfor Marinen besjælede mange i vort Folk, da Terningerne endeligt var kastede.

A. H. Vedel.

... den 28. august 1943

»MS 1« havde i et halvt års tid haft station i Køge, men afgik den 28. august 1943 med kurs mod Horsens. Samme dag havde marineministeriet givet alle fartøjschefer besked om, at der var noget i gære — faktisk en uofficiel ordre til »skærpet beredskab«.

Det var tanken undervejs at søge ind til Korsør; men i bælvet mødte »MS 1« kuling og sø og gik i stedet til Skelskør, hvor man lagde til kaj ved 20.30-tiden.

Løjtnant Gad meldte sig telefonisk til »Ministrygningstjenesten« og fik at vide, at al landlov var inddraget. Men det var også alt, man kunne sige over telefonen.

Gad forstod halvkvædet vise og begav sig til politistationen for at spørge nyt. Her fik han ved midnatstid at vide, at tyskerne havde stillet regeringen et ultimatum, og ved 6-tiden om morgenen kom en betjent ned til ministrygeren og sagde, at der nu var undtagelsestilstand.

Kort efter kastede »MS 1« los og stod ud af havnen. Kursen blev sat mod Agersø, i hvis fredelige lille havn risikoen for at møde uindbudte gæster ikke var så stor.

Løjtnant Gads stilling var for så vidt klar nok. Fra vice-admiral Vedel forelå en generel forholdsordre om, at flådens skibe i tilfælde af tysk overgreb så vidt muligt skulle gå til neutral havn eller sænke sig selv.

Gad traf de nødvendige foranstaltninger til at føre den sidste del af ordren ud i livet, men han havde allerede i hovedet en plan, der kunne bringe »MS 1« udenfor fjendens rækkevidde.

Og så kom »MS 1« til Agersøs lille havn. Befolkningen så først undrende på ministrygeren, men det varede ikke længe,

inden virkeligheden gik op for dem. De blev sat ind i »MS 1« situation — og en hel befolkning gav marinen en djærv håndsrækning.

Agersø's beboere udrettede det næsten umulige...

Her blev den lille ø's befolkning vidne til et sælsomt syn på båden.

Alle uden undtagelse gav sit besyv til hjælpen. Købmanden med sine kolonialvarer, fiskerne, damen på telefoncentralen afbrød forbindelsen med Sjælland, så længe »MS 1« lå i havn. Smeden tryllede olie og tjære frem af jordbærbedene. I lang tid havde man ikke kunnet endsige få en cykel smurt på øen — olien skulle gemmes, til der virkelig blev brug for den, og det blev der nu. Smedens olie gjorde det muligt, at ministrygeren kunne slippe til Sverige. Og tjæren — ?

Masten fjernedes og en del af gasterne gik i gang med at smøre skorstenen og det pyntelige grå skrog over med kulsort tjære...

Dermed skønnede løjtnanten meget rigtigt, at han havde garderet sig imod at blive identificeret fra luften som et orlogsfartøj, og samtidig var der en chance for, at »MS 1« under den videre flugt ville blive antaget for en skikkelig slæbebåd.

Da Gad tilsidst inspicerede arbejdet, opdagede han, at der på skibets agterstavn med store bogstaver var malet »SORTE SHARA«.

Det var en af besætningen, der under indtryk af en af øjeblikkets døgnmelodier, »Sorte Sarah fra Sahara«, havde om-døbt skibet – men i farten haft vanskeligheder med stavningen.

»Hvidbjørnen« og »Ingolf« i kamp mod den tyske overmagt

I et brev til de pårørende skriver løjtnant Gad:

... midt på dagen hørte vi skydning ude fra Store Bælt. Da vi kom op, hvor vi kunne se ud over Bæltet, lå »Hvidbjørnen« derude syd for Sprogø med fordækket i vandskorpen i færd med at synke. I nærheden lå en stor tysk T-båd. Lidt længere nordpå lå »Ingolf« med bagbords slagside. Ikke langt fra den en stor tysk ministryger. Lidt efter stod »Ingolf« nordpå for fuld kraft, fulgt af ministrygeren. Det så ud, som om den ville forsøge at undslippe, men nord for Sprogø standsede den igen; den kunne åbenbart ikke mere. Den skal senere være sat på grund et eller andet sted. I mellemtiden var »Hvidbjørnen« sunket dybere og dybere. Snart lagde den sig over på bagbord side og forsvandt. Besætningen var gået i bådene, men flaget vajede under gaffelen lige til det sidste...

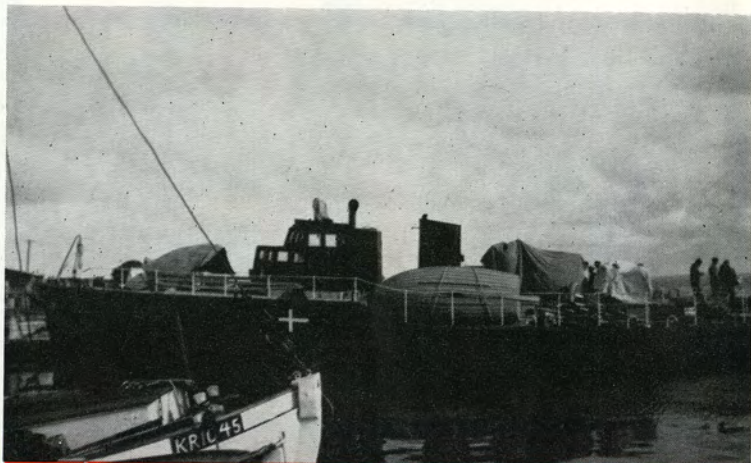
I søgelyset...

Adskillige gange under flugten kom »SORTE SHARA« på nært hold af tyske patruljebåde, men undgik hver gang deres skarpe projektører, der fejede hen over havoverfladen.

En tidlig morgen gled »SORTE SHARA« ind i svensk territorialfarvand og satte atter flag og vimpler som dansk orlogsmænd. Kort efter lagde den til i Trelleborg.

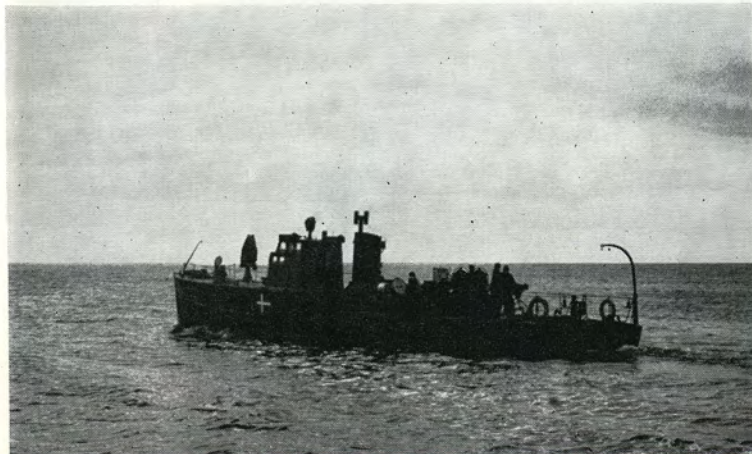
De virkelige begivenheder er baseret på optegnelser og samtaler med det daværende mandskab på »MS 1« og Agersø's befolkning, og derefter bearbejdet for film. Materialet er samlet af skuespiller Carl Ottosen, der personligt har været i kontakt med alle, der havde noget at fortælle om begivenhederne.

Den 29. august 1943. Det var svært at skaffe film under krigen, men en af Agersø's beboere »havde råd« til at forevige »M.S. 1« efter dens camouflering.

Kommandørkaptajn U. H. Gad (i midten), som iværksatte den dristige flugt, sammen med Ebbe Langberg, der spiller Gad's rolle i filmen, og lodsens Arthur Møller på Agersø.

1961. Den rigtige »SORTE SHARA« indgik i de danske styrker i Sverige efter flugten. Her ses filmens »SORTE SHARA«.

MÆNDENE BAG FLUGTEN

Kommandørkaptajn U. H. Gad i samtale om gamle minder med smedemester Holst, Agersø. Under filmoptagelserne på Agersø traf Gad for første gang siden 1943 sine enestående hjælpere.

Om filmen »SORTE SHARA« udtalte den kendte historiker dr. phil. Jørgen Hæstrup:

Som historiker må jeg først og fremmest hæfte mig ved, at filmen på klar og anskuelig vis og med forsvarlig hensyntagen til de historiske kendsgerninger orienterede om den virkelige begivenhed fra dagene omkring den 29. august 1943, der ligger til grund for filmens fortælling, den danske ministrygers overførsel til svensk havn. Det er vigtigt, at der bringes oplysning om flådens holdning i de kritiske dage. På en række punkter gav filmen videre mulighed for at bringe glimt af datidens specielle forhold og lejlighedsvis også tidens stemning, hvad der formentlig vil kunne bidrage til at levendegøre, hvad der dengang skete, for både ældre og yngre.

Den oplysning om besættelsesårenes forhold, der også gennem film kan bringes eftertiden, anser jeg for meget værdifuld, også når det som her sker gennem en enkel og selv for de helt unge meget letfattelig beretning om en enkelt dramatisk episode.«

Kommandørkaptajn U. H. Gad, »Sorte Shara«s chef:

Det var en oplevelse, og for mig personlig en glæde, at se »SORTE SHARA«.

Skildringen af begivenhederne ligger nær op ad virkeligheden,

og jeg synes, at filmen på udmærket måde giver udtryk for stemningen i hine augustdage 1943.

Viceadmiral S. E. Pontoppidan, chef for søværnet:

Det glæder mig at kunne meddele Dem, at mit indtryk af filmen har overtruffet forventningerne.

Den er efter min mening både kunstnerisk af en sådan standard, som marinen må ønske, og i sit indhold af værdi ved at give navnlig ungdommen af i dag et indblik i, hvordan forholdene kunne være, og hvordan der kunne tænkes og handles i Danmark på et af de mørkeste tidspunkter under den besættelse, som denne ungdom ikke har oplevet.

Filmene giver på en god måde udtryk ikke alene for en skibsbesætnings leven op til marinens traditioner, men også for en tilfældig dansk øbefolknings fornemmelse af begivenhederne fra en famlende, lidet forstående indstilling overfor alvoren i situationen til en positiv partitagen imod det tyske voldsherredømme og en spontan ydelse af hjælp til deres »egen« M.S. 1.

Det er mit håb, at denne film vil virke tankevækkende på ungdommen og give den forståelse af, at selv en indsats som den, der blev ydet af disse få mænd i denne lille ministryger, kan have betydning ved sit eksempel.

